

SEBASTIAN HOUE

CO₂-BESKATNING

I ET EU-RETLIGT OG NATIONALT PERSPEKTIV

JURIST- OG

ØKONOMFORBUNDETS FORLAG

CO₂-beskatning

– i et EU-retligt og nationalt perspektiv

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Sebastian Houe

CO₂-beskatning

– i et EU-retligt og nationalt perspektiv

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2013

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Sebastian Houe
CO₂-beskatning
– i et EU-retligt og nationalt perspektiv

1. udgave, 1. oplag

© 2013 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted
Tryk: Toptryk Grafisk, Gråsten

Printed in Denmark 2013
ISBN 978-87-574-3204-6

Udgivet med støtte fra Margot og Thorvald Dreyers fond

dreyersfond

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Gothersgade 137
1123 København K

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Forord

Denne bog er baseret på min ph.d.-afhandling, der blev indleveret til bedømmelse den 28. september 2012 ved Juridisk Institut, Aarhus Universitet. Ved forsvar den 23. januar 2013 erhvervede jeg ph.d.-graden i jura.

Bogen er publiceret til en bredere læserskare, hvorfor jeg har undladt nogle af de mere retsteoretiske afsnit i denne udgave. Herudover er der alene foretaget mindre ændringer i forhold til afhandlingen. Bogen er dog forsøgt opdateret frem til 30. juni 2013.

Afhandlingen er udarbejdet under ErhvervsPhD-ordningen under Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser i et samarbejde mellem Juridisk Institut, Aarhus Universitet og revisions- og rådgivningsfirmaet PwC.

Universitetsvejledere har været professor, ph.d. Henrik Stensgaard og professor, ph.d. Birgitte Egelund Olsen. Virksomhedsvejleder har været Ivan Ibsen. Jeg skal i denne forbindelse udtrykke min store tak for opmuntring samt yderst kompetent og konstruktiv kritik gennem hele forløbet.

ErhvervsPhD-ordningen har gjort det muligt, at jeg i forløbet har kunnet kombinere forskning og konkrete rådgivningsopgaver. Dette har selvsagt været et privilegium.

Aarhus, den 1. juli 2013.

Sebastian Houe

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Indholdsfortegnelse

Forord	5
DEL I. Indledende kapitler	13
Kapitel 1. Indledning	15
1.1. Emne	15
1.2. Formål	17
1.3. Afgrænsning	19
1.4. Struktur	20
Kapitel 2. CO₂-beskatning og forureneren betaler-princippet	23
2.1. Indledning	23
2.2. Indledende betragtninger om forureneren betaler-princippet	25
2.3. Forureneren betaler-princippet i et økonomisk og juridisk perspektiv	29
2.4. Forureneren betaler-princippet i relation til afgiftsregulering	33
2.4.1. Internalisering af miljøomkostninger gennem miljøafgifter	34
2.4.2. Forskellige definitioner og forståelser af miljøafgifter ..	37
2.4.3. Miljøafgifter kontra ordninger for handel med emissionskvoter	41
DEL II. De EU-retlige rammer	45
Kapitel 3. EU-rettens principper og hjemmelsgrundlag	47
3.1. Indledning	47
3.2. Grundlæggende principper vedrørende EU's kompetence	49
3.3. Forureneren betaler-princippet i EU-retten	52

Indholdsfortegnelse

3.3.1.	Princippets forskellige betydninger i EU-retten	53
3.3.2.	Afgrænsning af princippet gennem retspraksis	57
3.4.	Hjemmelsgrundlaget for harmoniserede afgifter	62
3.4.1.	Lovgivningskompetencen på det fiskale område og miljøområdet	62
3.4.2.	Nærmere om de enkelte hjemmelsgrundlag i relation til CO ₂ -beskatning	64
3.4.3.	Kommissionens forslag til en harmoniseret CO ₂ -afgift ..	69
Kapitel 4. Energibeskatningsdirektivet		71
4.1.	Indledning	71
4.2.	Baggrund og formål	72
4.3.	Direktivet og forurenere betaler-princippet	75
4.4.	Nærmere om reguleringen i direktivet	77
4.4.1.	Minimumsafgiftssatser og afgiftslempelser mv.	77
4.4.2.	Obligatoriske fritagelser	79
4.4.3.	Direktivet i forhold til den danske CO ₂ -afgift	84
Kapitel 5. EU's ordning for handel med CO₂-kvoter		87
5.1.	Indledning	87
5.2.	Baggrund og formål	88
5.3.	Kvotestystemet og forurenere betaler-princippet	93
5.4.	Kvotestystemets anvendelsesområde	97
5.5.	Tildeling af kvoter	98
5.5.1.	Grandfathering i første og anden periode	99
5.5.2.	Auktionering og carbon leakage-undtagelser i tredje periode	100
Kapitel 6. CO₂-beskatning og statsstøtte		105
6.1.	Indledning	105
6.2.	Baggrund og formål	106
6.3.	Statsstøtte og forurenere betaler-princippet	109
6.4.	Statsstøtteforbuddet i relation til CO ₂ -beskatning	111
6.4.1.	Støttebegrebet	113
6.4.2.	Støtte fra staten eller gennem statsmidler	117
6.4.3.	Selektivitet	120
6.4.3.1.	Generelle eller selektive foranstaltninger	122
6.4.3.2.	Begrundet i systemets karakter eller forvaltning	129

6.4.4.	Fordrejning af konkurrencen og påvirkning af samhandelen	137
6.5.	Godkendelse af statsstøtte til miljøbeskyttelse	141
6.5.1.	Retningslinjer for statsstøtte til miljøbeskyttelse	143
6.5.1.1.	Retningslinjernes retlige status og karakter .	144
6.5.1.2.	Retningslinjerne og afgiftslempelser/-fritagelser	146
6.5.2.	Generel gruppefritagelsesforordning	148
6.6.	Statsstøttereglerne og energibeskatningsdirektivet	150
 DEL III. Den danske CO₂-afgift i et EU-retligt perspektiv		153
 Kapitel 7. Den danske CO₂-afgift		155
7.1.	Indledning	155
7.2.	Kort historisk overblik	156
7.3.	Nærmere om den danske CO ₂ -afgift	159
7.3.1.	Baggrund og formål	159
7.3.2.	CO ₂ -afgiften og forureneren betaler-princippet	165
7.3.3.	CO ₂ -afgiften og forskellige refusionsordninger mv.	167
7.3.3.1.	De tidlige foranstaltninger	167
7.3.3.2.	Opdeling af energiforbruget	168
7.3.3.3.	Den nuværende regulering	171
 Den danske CO₂-afgift og EU-retten		175
8.1.	Indledning	175
8.2.	CO ₂ -afgiften og energibeskatningsdirektivet	176
8.3.	CO ₂ -afgiften og EU's kvotesystem	182
8.3.1.	Regulering af CO ₂ -udledningen med afgifter og kvoter	183
8.3.2.	Den danske model – fritagelse for CO ₂ -afgift til kvotevirksomhederne	190
8.4.	CO ₂ -afgiften og statsstøttereglerne	193
8.4.1.	De forskellige foranstaltninger siden afgiftens indførelse	194
8.4.2.	Statsstøttesagen vedrørende kvotevirksomhederne	201
8.4.2.1.	Fritagelse for CO ₂ -afgift og minimumsafgiftssatserne	203
8.4.2.2.	Statsstøttevurdering efter TEUF art. 107, stk. 1	205